

ПЛЕНУМ ЦК КПСС

У другой палове верасня ў Маскве адбыўся Пленум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. Пленум абмеркаваў наступныя пытанні: аб паліпшэнні кіравання прамысловасцю, удасканаленні планавання і ўзмацненні стымулявання прамысловай вытворчасці; аб скліканні XXIII з'езду КПСС.

Пленум ПАСТАНАВІЎ:

- Замест ранейшых Саветаў народнай гаспадаркі стварыць прамысловыя міністэрствы;
- Ажыццявіць істотныя змены ў планаванні працы на заводах і фабрыках;
- Узмацніць эканамічнае стымуляванне

прадпрыемстваў, пашырыць іх пераход на гаспадарчы разлік;

— Стварыць на прадпрыемствах фонды матэрыяльнага заахвочвання, якія будуць выплочвацца рабочым і служачым на працягу года;

— Распрацаваць мерапрыемствы для пераходу на аптovyя цэны на прамысловую прадукцыю;

— Склікаць XXIII з'езд КПСС 29 сакавіка 1966 года.

Ізлажэнне даклада Старшыні Савета Міністраў СССР А. Касыгіна на Пленуме ЦК КПСС чытайце на стар. 2.

Голас Прадзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З
СУДІЧЫНІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

№ 41 (896) Кастрычнік 1965 г.
Год выдання 10-ы
Цана 2 кап.

РЭПАРТАЖ

У СВЕЦЕ ХІМІІ

Самым папулярным месцам у Маскве стаў зараз парк «Сакольнікі», дзе працуе міжнародная выстаўка «Хімія ў прамысловасці, будаўніцтве і сельскай гаспадарцы». Звыш паўмільёна чалавек пабывала ўжо на гэтым міжнародным аглядзе дасягненняў хіміі, у якім удзельнічае 21 краіна.

У экспазіцыі, якая займае плошчу звыш 70 тысяч квадратных метраў, прадстаўлена 35 тысяч экспанатаў, 7,5 тысяч з іх маюць савецкую марку.

Магутным пастаўшчыком хімічных угнаенняў для сацыялістычных палёў з'яўляецца першы Салігорскі калійны камбінат. У сельскагаспадарчым раздзеле савецкага павільёна мы бачым сільвініт, з якога на камбінаце здабываюцца высакалкасныя мінеральныя ўгнаенні. Бабруйскі завод сельскагаспадарчага машынабудавання дэманструе кальцавы мятальнік да прычэпа для раскідвання мінеральных угнаенняў і вапны. Аб шырокім прымяненні пластмас у сельскагаспадарчым машынабудаванні сведчаць шматлікія экспанаты завода «Гомсельмаш». Шмат навінак паказаў Магілёўскі завод штучнага валакна. Ён упершыню асвоіў выпуск віскознага шуюку з меланжавым эфектам.

Сустрэкаем мы беларускую прадукцыю і ў «шкляным доміку», што карыстаецца асаблівай увагай у наведвальнікаў. У цэнтры павільёна выстаўлены шкляныя і сіталавыя трубы, фасонныя часткі трубаправодаў, выпуск якіх асвоіў Гомельскі шклозавод.

У будаўнічым раздзеле ў ліку іншых экспанатаў прадстаўлены аднакаляровы і шматкаляровы лінолеум — рэлін, нядаўна асвоены Бабруйскім заводам гуматэхнічных вырабаў. У гэтым жа раздзеле Беларуска дэманструе каляровыя дэкаратыўныя цэменты і панелі з аддзелкай каляровым бетонам. Свае дасягненні ў асваенні шкловакна паказвае Полацкі завод. На стэндах — шкляныя кручаныя ніці, сеткі і тканіны з іх.

Экспанентамі выстаўкі з'яўляюцца таксама Мінскі завод халадзільнікаў, які вырабляе панелі халадзільнікаў з асабліва ўдаратрывалага пласціка, Мінскі завод радыёдэталей, які асвоіў выпуск многіх дэталей з пластмас, і іншыя прадпрыемствы Беларусі.

Экспанаты яскрава сведчаць аб хуткім развіцці хімічнай прамысловасці ў БССР.

Р. ДОДЗІН.

КРЫХУ СТАТЫСТЫКІ

На 15 лістапада мінулага года ў народнай гаспадарцы краіны было занята 11250 тысяч спецыялістаў (у 59 разоў больш, чым у 1913 годзе). З іх з вышэйшай адукацыяй 4548 тысяч і з сярэдняй спецыяльнай адукацыяй — 6702 тысячы. Наогул жа ў краіне ўсіх спецыялістаў налічваецца 16,2 мільёна.

Большасць спецыялістаў — жанчыны. Сярод маючых вышэйшую адукацыю яны складаюць 52,6 працэнта, а сярод работнікаў з сярэдняй спецыяльнай адукацыяй — амаль 63 працэнты.

Больш за ўсё спецыялістаў (крыху больш за 3 мільёны) занята ў навучальных установах, агульнаадукацыйных школах і культурна-асветных установах; 2294 тысячы — на прамысловых прадпрыемствах; 1756 тысяч — ва ўстановах аховы здароўя; 904 тысячы — у навуковых і навукова-даследчых установах, канструктарскіх і праектных арганізацыях (акрамя абслугоўваючых будаўніцтва) і геалагаразведачных арганізацыях; 457 тысяч — у калгасах і саўгасах; 446 тысяч — у будаўнічых арганізацыях; 440 тысяч — на прадпрыемствах транспарту і сувязі і г. д.

З 1 снежня 1957 года па 15 лістапада 1964 года колькасць спецыялістаў, занятых у народнай гаспадарцы краіны, павялічылася ў 1,6 раза. Больш за ўсё — у 2,4 раза — расшырыліся за гэты час рады таваразнаўцаў. Колькасць інжынераў павялічылася ў 1,8 раза.

Цікавыя даныя аб колькасці спецыялістаў, якія працуюць у сельскай гаспадарцы. У краіне налічваецца 38,3 тысячы калгасаў (уключаючы рыбацкія) і 10 075 саўгасаў. У іх працуюць 116 тысяч спецыялістаў з вышэйшай адукацыяй і 341 тысяча — з сярэдняй спецыяльнай адукацыяй, у тым ліку каля 14 тысяч дыпламаваных інжынераў.

Па колькасці спецыялістаў Савецкі Саюз даўно ўжо выйшаў на першае месца ў свеце.

Полацкі завод штучнага валакна.
У ткацкім цэху.

Мал. І. Бялецкага.

Важнае міжнароднае значэнне прапануемай гаспадарчай рэформы заключаецца ў тым, што яна ўмацуе пазіцыі сацыялізма ў эканамічным спаборніцтве дзвюх розных грамадскіх сістэм.

А. КАСЫГІН, Старшыня Савета Міністраў СССР

У пачатку даклада Аляксей Касыгін спыніўся на асноўных выніках эканамічнага развіцця Саветаў Саюза за гады сямігадкі. Ён адзначыў, што на працягу сямігадкі, якая завяршаецца ў гэтым годзе, агульны аб'ём прамысловай вытворчасці ўзрасце на 84 працэнты замест 80 працэнтаў па плану. Выпрацоўка электраэнергіі і нафты павялічыцца больш чым у два разы. Выпуск прадукцыі машынабудавання і металапрацоўкі ўзрасце ў 2,4 раза, прадукцыі хімічнай прамысловасці — у 2,5 раза. За сем гадоў пабудавана і ўведзена ў дзеянне больш чым 5 з палавінай тысяч буйных прамысловых прадпрыемстваў.

У ходзе выканання сямігадовага плана, працягваючы кіраўнік Саветаў Саюза, былі ажыццэўлены буйныя мерапрыемствы па павышэнню ўзроўню матэрыяльнага дабрабыту народа. Скарачана працягласць рабочага дня, узрасла сярэдняя зарплата, адменены або зніжаны падаткі на заработную плату значнай частцы рабочых і служачых. Уведзена пенсійнае забеспячэнне калгаснікаў. Палепшылася забеспячэнне насельніцтва многімі прадметамі спажывання. У вялікіх маштабах вядзецца жыллёвае будаўніцтва.

Аляксей Касыгін спыніўся на праблемах, якія неабходна вырашаць нашай краіне ў цяперашніх умовах. Ён падкрэсліў, што на першы план у якасці цэнтральнай праблемы ставіцца ўсямернае павышэнне эфектыўнасці грамадскай вытворчасці.

Трэба прызнаць, сказаў дакладчык, што перавагі і магчымасці, якія адкрывае сацыялістычная сістэма гаспадаркі, выкарыстоўваюцца пакуль яшчэ далёка не ў поўнай меры. Аляксей Касыгін падрабязна спыніўся на прычынах недахопаў, якія ёсць у прамысловасці. Ён падкрэсліў, што пэўныя цяжкасці ў развіцці нашай эканомікіносяць часовы характар і яны павінны быць у кароткі тэрмін пераадолены.

Далей Аляксей Касыгін перайшоў да выкладання прапановы, унесенай на разгляд Пленума Цэнтральнага Камітэта Кампартыі Саветаў Саюза. Прапануецца цэлая сістэма мер па расшырэнню гаспадарчай самастойнасці і ініцыятывы прадпрыемстваў. Намячаецца рашуча ўзмацніць зацікаўленасць рабочых і служачых у паліпшэнні агульных вынікаў работы прадпрыемства. Мяркуюцца ўстанавіць парадак, пры якім магчы-

масці прадпрыемстваў павышаць аплату працы рабочых і служачых вызначаліся б, перш за ўсё, ростам вытворчасці, паліпшэннем якасці прадукцыі, павелічэннем прыбытку і павышэннем рэнтабельнасці вытворчасці. Прадпрыемствы павінны мець уласную крыніцу для заахоўвання работнікаў за індывідуальнае дасягненне і за высокія агульныя вынікі работы прадпрыемстваў. Такой крыніцай павінна быць частка прыбытку, атрыманага прадпрыемствамі. За кошт прыбытку рабочым і служачым будучы выплачвацца не толькі прэміі за высокія паказчыкі работы на працягу года, але і выдавацца аднаразовае ўзнагароджанне ў канцы года. Каб паспяхова развіваць прамысловасць, сказаў далей дакладчык, неабходна забяспечыць адзінства кіраўніцтва вытворчасцю, тэхнікай, эканомікай і навуковымі даследаваннямі ў кожнай асобнай галіне. Гэта магчыма толькі пры ўжыванні галіновага прынцыпу. У сувязі з гэтым прапануецца замест ранейшых Саветаў народнай гаспадаркі стварыць прамысловыя міністэрствы, якія надзелены ўсімі правамі па кіраўніцтву галінамі вытворчасці і нясуць поўнаасцю адказнасць за развіццё гэтых галін.

Унесены на разгляд Пленума прапановы Аляксей Касыгін ацаніў як важную гаспадарчую рэформу, якая ахапляе вытворчую дзейнасць усёй шматмільённай арміі работнікаў прамысловасці. Кіраўнік Саветаў Саюза падкрэсліў, што намячаемыя мерапрыемствы павінны ажыццяўляцца паступова і арганізавана, па строга прадуманаму плану.

Далей кіраўнік Саветаў Саюза адзначыў, што работа гэтага Пленума ЦК КПСС, безумоўна, знойдзе вялікі водгук за рубяжом. Мы ўпэўнены, сказаў Касыгін, што нашы сябры ў сацыялістычных краінах з задавальненнем успрымуць рашэнні Пленума. Але нашы ворагі, вядома, стараюцца сказіць сутнасць гэтых рашэнняў. Ужо цяпер буржуазныя ідэолагі, пачуўшы аб гаспадарчай рэформе, якая рыхтуецца ў Саветкім Саюзе, спрабуюць паказаць яе, як праяўленне слабасці планавай сацыялістычнай сістэмы гаспадаркі. Мы думаем аб тым, як зрабіць яшчэ больш эфектыўнай нашу работу, яшчэ паўней выкарыстаць магчымасці сацыялізма, а яны існуюць, як і раней, аб нібыта правале

нашай сістэмы грамадскай вытворчасці, аб вяртанні СССР на пазіцыі капіталістычнага гаспадарання, аб замене планавага пачатку стыхійным механізмам рыначнага рэгулявання.

Марныя надзеі! Сутнасць жа сістэмы гаспадаркі ў тым, у чых руках дзяржаўная ўлада, сродкі і прылады вытворчасці, у чых класавых інтарэсах развіваецца вытворчасць і размяркоўваецца прыбытак. Гэта карэннае пытанне. І мы ў гэтым пытанні былі і застанемся заўсёды на непакінутых пазіцыях марксізма-ленінізма. Размовы ж тых ці іншых буржуазных эканамістаў пра нейкае паступовае вяртанне саветскай эканомікі на рэйкі капіталізму сведчаць толькі аб адным — жадаемае яны хацелі б выдаць за сапраўднае.

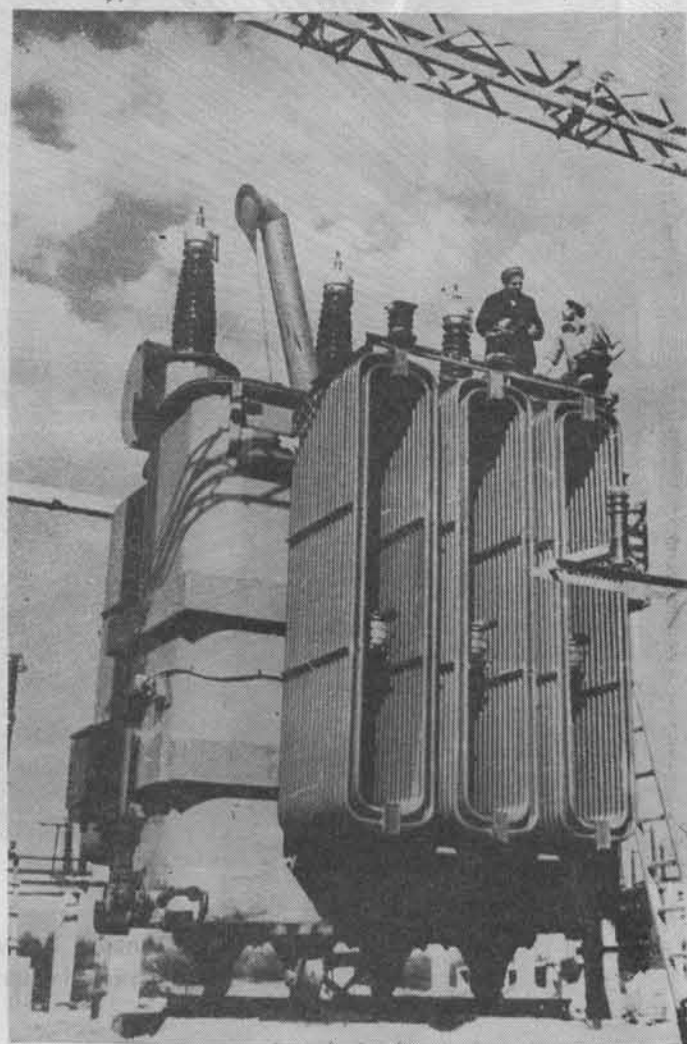
Мы разумеем, што прапагандысцкая шуміха аб «цяжкасцях» у саветскай эканоміцы, аб яе «буржуазным перараджэнні» мае і іншую мэту. Нашых ворагаў палохае, што многія незалежныя краіны Азіі і Афрыкі выбіраюць сацыялістычны шлях развіцця, вывучаюць вопыт Саветаў Саюза і іншых сацыялістычных краін, развіваюць з імі эканамічныя і палітычныя сувязі. Выдумкамі аб нейкім «крызісе» саветскай эканомікі яны хацелі б дыскрэдытаваць сацыялізм, яго гаспадарчыя метады, яго эфектыўнасць у эканамічнай галіне, кінуць ценю на эканамічную палітыку нашай краіны.

Важнае міжнароднае значэнне прапануемай гаспадарчай рэформы заключаецца ў тым, што яна ўмацуе пазіцыі сацыялізма ў эканамічным спаборніцтве дзвюх розных грамадскіх сістэм. Удасканаленне метадаў гаспадарання ажыццяўляецца амаль ва ўсіх еўрапейскіх краінах сацыялізма. Пераход да новых метадаў сацыялістычнага гаспадарання ў нашай краіне, а таксама ў іншых сацыялістычных краінах Еўропы стварае лепшыя прадпачыненні для паглыблення міжнароднага сацыялістычнага падзелу працы, для цеснай узаемавыгаднай каардынацыі народнагаспадарчых планаў.

Праводзімая рэформа адпавядае карэнным інтарэсам саветскага народа, які зацікаўлены ў працвітанні сваёй Радзімы. Практычнае яе ажыццяўленне дазволіць дабіцца паліпшэння жыцця саветскіх людзей, яшчэ вышэй узняць магутнасць і абароназдольнасць нашай Радзімы, паскорыць наш рух уперад, да камунізма.

● Кожны дзень з пад'язных пуцэй Мінскага трактарнага завода адыходзяць чыгуначныя вагоны з гатовай прадукцыяй. Сёння беларускія трактары можна сустрэць ва ўсіх калгасах і саўгасах нашай неабсяжнай краіны. ● Новая гарадская электрычная падстанцыя будзецца ў горадзе Жодзіна. Яна будзе абслугоўваць Беларускі аўтамабільны завод і жылы гарадок.

Фота Ул. Лупейкі і М. Лушчыка.

Юрый знаходзіць бацькоў

жанчына і трыццацігадовы афіцэр Савецкай Арміі. Маці і сын. Сустрэча праз столькі год разлукі!

Вайна... Бацька Юрыя старшы палітрук Фёдар Ярмавіч пайшоў ваяваць. А маці з трыма малалетнімі сынамі разам з іншымі сем'ямі накіравалася на Усход. Нечакана з'явіліся нямецкія самалёты. Наперадзе пачулася страляніна. Ехаць няма куды. Спыніліся і заляглі ў канаву. Нямецкі дэсант, які паспрабаваў перашкодзіць руху савецкіх воінаў, быў разбіты.

Ніна Кірылаўна з двухгадовым Генадзіем на руках зайшла ў будынак чыгуначнага вакзала. У кузаве аўтамашыны засталіся шасцігадовы Юра і чатырохгадовы Жэня. У гэты момант зноў наляцелі нямецкія самалёты і пачалі бамбіць вакзал. Калі налёт скончыўся, маці больш не ўбачыла сваіх сыноў — машыны на ранейшым месцы не было.

З хворым Генадзіем на руках Ніна Кірылаўна Вінакурава была эвакуіравана ў глыбокі тыл. А потым аднойчы паштальён прынёс пісьмо, у

якім гаварылася, што муж «прапаў без вестак». Колькі гора, болю ў сэрцы можа перанесці чалавек! Здаецца, што ўсё, больш не вытрымае. Але савецкія жанчыны вытрымалі, працавалі за станком, сеялі, убіралі збавіну, каб дапамагчы сваім сынам і братам перамагчы ненавіснага ворага.

Вайна закончылася. Вярнуўся жывым і здаровым дадому муж. Цяпер ён пенсіянер. Генадзі закончыў політэхнічны інстытут і працуе інжынерам. Дачка Людміла ходзіць у школу. А Юры і Жэні няма...

Калі пачалася бамбёжка, Юра сядзеў на машыне. На яго вачах разбурыўся будынак, у які толькі што зайшла маці.

— Паехалі, яна больш не вернецца, — гэтыя словы шафёра глыбока запалі ў дзіцячую памяць.

Разам з іншымі дзецьмі браты папалі ў Новасібірскую вобласць. Два гады пражылі Юра і Жэня ў дзіцячым доме. Цяжка было тады ўсім, але не

пакідалі ў бядзе дзяцей-сірот савецкія людзі. Кожны дзень хто-небудзь браў на выхаванне да сябе хлопчыка ці дзяўчынку. Знайшлася жанчына, якая абавязалася мацярынскім цяплом і ласкавым доглядам. Еўдакія Прохараўна Дзёміна замяніла яму родную маці.

Ён рос здаровым, моцным юнаком, паспяхова закончыў дзесяцігодку. Затым паступіў у ваеннае вучылішча. Стаў афіцэрам пагранічных войск, з'явілася свая сям'я.

Але думка пра бацьку не пакідала яго. Ён увесь час пісаў ва ўсе канцы, шукаў. Аднак адусюль атрымліваў адзін адказ — такога не ведаем.

Але нітакча ўсё ж знайшлося. Пісьмо Юрыя прыйшло ў Вілейку. Сумненні ніякіх няма: гэта пісьмо сына Фёдара Ярмавіча. І вось нядаўна сын прыехаў да бацькоў. Так праз дваццаць чатыры гады, дзякуючы многім чужым савецкім людзям, змагла адбыцца такая сустрэча.

В. ШКАЕВ.

г. Вілейка.

НА ЗДЫМКУ: Юрый ВІНАКУРАУ сярод родных.

Збор яблык у калгасе імя XXII з'езду КПСС Гомельскага раёна.

Фота Ул. Лупейкі.

ЛЮДЗІ, ПАДЗЕІ, ФАКТЫ

МІНСК

На мотавелазаводзе закончыліся выпрабаванні новай мадэлі матацыкла «М-105». Гэта — дарожная машына класа 125 кубічных сантыметраў. Магутнасць рухавіка новага матацыкла павялічана да сямі конскіх сіл. Скорасць машыны — 80 кіламетраў у гадзіну. Своеасаблівым экзамэнам для яе з'явіліся ўсесаюзныя мнагадзёныя выпрабаванні матацыклаў, матаролераў і мопедаў, якія адбыліся нядаўна ў Ерэване. Сярод эксперыментальных машын мінскі матацыкл не меў сабе роўных. Зараз завод рыхтуецца да масавага выпуску матацыклаў «М-105».

СМАЛЯВІЧЫ

У кінатэатры «Перамога» адкрыта выстаўка работ аднаго з папулярных беларускіх графікаў С. Геруса. 50 твораў расказваюць пра жыццё працоўных беларускай сталіцы, будаўнікоў і шахцёраў Салігорска, пра лепшых людзей нашай рэспублікі.

ЛУНІНЕЦ

У новым навучальным годзе значна вырас атрад сельскіх педагогаў раёна. Сёлета ў школах працуюць каля 60 выпускнікоў педагогічных інстытутаў і тэхнікумаў. Усяго ў раёне налічваецца больш за тысячу настаўнікаў.

ЯРАСЛАЎ

Зборка першай прамысловай серыі ўніверсальных газетных агрэгатаў вялікай прадукцыйнасці пачалася на Рыбінскім заводзе паліграфічных машын.

У залежнасці ад велічыні друкарняў і іх патрабаванняў такія агрэгаты могуць складацца з дзвюх, чатырох, шасці, васьмі і дзесяці ролей (секцый). Дзвюхрольная машына можа надрукаваць за гадзіну дзвесце тысяч экзэмпляраў буйнафарматнай газеты. Яна на хадзе аўтаматычна склейвае паперу пры замене рулонаў, адкідае непрыгодныя з-за фабрычнага браку паперы экзэмпляры газет, у момант спынення пры абрыве папярэвага палатна.

ТАШКЕНТ

Адсюль на заводы самацвэтаў адпраўлена першая партыя халцэдуна. Прамысловая распрацоўка буйнога месцанадходжэння гэтага каштоўнага каменя пачалася ў паўночна-заходніх адгор'ях Цянь-Шаня. Узоры самацвэта з «нябесных гор» атрымалі высокую ацэнку ювеліраў. У гарах гэтага багата мінераламі краю адкрыты новыя месцанадходжэнні дымчатага кварцу, нефрыту, бірузы і іншых самацвэтаў.

Ля Забельскага возера

Шаша Глыбокае — Шаркоўшчына каля лесу робіць невялікі паварот і выходзіць да Забельскага возера, на берагах якога раскінуўся вялікі сад. А за ім адразу ж — першыя дамы сяла Мярэцкія.

Мярэцкія сёння — цэнтр калгаса імя Калініна. Гэта буйная гаспадарка, за якой замацавана 2400 гектараў зямлі. Штогод арцель атрымлівае грашовы даход да 400 тысяч рублёў. Па 18—19 цэнгераў збожжавых з гектара, па 150 бульбы, па 6 цэнтнераў насення льну і столькі ж валакна, 300 цэнтнераў цукровых буракоў — такія ўраджаі асноўных культур збіраюць мярэцкія калгаснікі. А добрыя даходы даюць магчымасць шырока весці будаўніцтва. Пабудаваны ўжо жывёлагадоўчы гарадок, дзе ўсе працэсы працэсы выконваюць механізмы, аўтатрактарная і сталарная майстэрні, гаражы для машын, шмат розных складаў, пажарнае дэпо, кузня, мельніца.

А колькі ў гаспадарцы тэхнікі, якая аблягчае працу чалавека! Падвясныя дарогі, аўтапалкі і электрадыльныя апараты на фермах, дзесяткі электраматараў, 15 трактараў, 13 аўтамашын, тры камбайны, пяць навісных льноцерабілак. Барачба з пустазеллем на палях таксама механізавана.

У калгасе пабудаваны і механізаваны ток. Якіх толькі

машын там няма! І кіруюць імі з дапамогай аўтаматыкі. Некаторыя з гэтых машын зроблены рукамі мясцовых умельцаў. У прыватнасці, калгаснік Віктар Пятроўскі па сваіх чарцяжах сканструяваў ільноачышчальны агрэгат. Другі наватар — токар Сяргей Кнырко, які ўзначальвае калгасны савет рацыяналізатараў, змайстраваў арыгінальную бульбакапалку, прыстасаванні для рассявання і разгрузкі ўгнаенняў, а таксама машыну для размолу тукаў. Такіх умельцаў у вёсцы шмат.

І ў гэтым няма нічога дзіўнага, бо ўсе тут вучацца. Больш дзвюхсот дзяцей займаюцца ў мясцовай школе, дарослыя — у сярэдніх і вышэйшых навучальных установах.

У мінулым годзе многія калгаснікі арцель адпачывалі і лячыліся на розных курортах краіны. Так, калгасніцы Клеапатра і Софія Жук пабывалі ў Трускаўцы, у Соцы — даяркі Ядвіга Гаеўская і Люба Мацяс, а пастух Ілья Асташэўскі лячыўся ў санаторыі «Кемеры» на Рыжскім узмор'і. Пабывалі на курорце і пастух Антон Баговіч, паляводы Гунефа Трусевіч, Надзежда Баговіч і іншыя. Прычым, усе гэтыя пуцёўкі і праезд — за кошт калгаса.

Такі каратка сённяшні дзень аднаго з многіх нашых сёл.

Г. ДЗЕРАВЕНСКІ.

Сёння в нумере

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

«У СВЕЦЕ ХІМІІ» — так называецца рэпартаж на 1 стр. нумера. Самым папулярным месцам у Маскве стал першы парк «Сокольнікі». Здарэўна тут працуе міжнародная выстаўка «Хімія ў прамысловасці, будаўніцтве і сельскай гаспадарцы». З 35 тысяч экспанатаў выстаўка сям'я з паловай тысяч маеюць савецкую марку. Сярод іх поўнае месца займае прадукцыя прамысловасці Беларускай прамысловасці. Тут экспануецца і сільвініт з Солигорскага калійнага комбіната. О

широком применении пластмасс в сельскохозяйственном машиностроении свидетельствуют многочисленные экспонаты «Гомсельмаша». Много новинок показывает Могилевский завод искусственного волокна и другие предприятия нашей республики.

Закончил свою работу сентябрьский Пленум Центрального Комитета Компартии Советского Союза. С докладом, посвященным мерам по усовершенствованию планирования, хозяйственного управления и укрепления экономического стимулирования производства

выступил руководитель Советского государства Алексей Косыгин. В семилетке, которая завершается в этом году, общий объем промышленного производства возрастет на 84 процента, вместо 80 по плану. Выработка электроэнергии и нефти увеличится больше чем в два раза. Выпуск продукции машиностроения и металлообработки возрастет в 2,5 раза. За семь лет в СССР построено и введено в действие более пяти с половиной тысяч крупных промышленных предприятий. На Пленуме решались проблемы всемерного повышения эффективности общественного производства в будущем. Докладчиком была предложена целая система мер по расширению хозяйственной самостоятельности и инициативы предприятий. Сокращенный доклад А. Косыгина помещен на 2 стр.

Была война. Женщина с тремя малолетними детьми шла в потоке беженцев на Восток. Неожиданно налетели враже-

ские самолеты. Немецкий дэсант, который пытался помешать продвижению советских солдат, был разбит, но в суматохе Юра потерял мать. Более двадцати лет ничего не знал он о судьбе своих родителей. И вот недавно встреча состоялась. Добрые люди не дали погибнуть мальчику, вырастили, вывели в люди («ЮРИЙ ЗНАХОДЗИЦЬ БАЦЬКОУ» 3 стр.).

На 5-й странице газеты печатается статья ректора Белорусской ордена Трудового Красного Знамени сельскохозяйственной академии, которая находится в Горках, на Могилевщине, «АКАДЕМИЯ-ВЕТЭРАНА». Академия отметила свой 125-летний юбилей. За этот срок она из небольшой земледельческой школы превратилась в крупнейший сельскохозяйственный вуз страны. Если за 77 лет дореволюционного периода было подготовлено только 569 специалистов высшей и 2613 средней квалификации, то за 48 лет Советской

власти академия выпустила 13 000 специалистов высшей квалификации. Ее выпускники работают руководителями партийных, сельскохозяйственных и советских органов, ведут большую работу в научно-исследовательских учреждениях страны.

На 4-й и 5-й стр. мы продолжаем печатать воспоминания Героя Советского Союза Романа Мачульского «ПРА ЖЫВЫХ І І МЕРТВЫХ». В одном из боев в первые дни войны начальник штаба 229 стрелкового полка Гиль-Радионова раненным попал в плен. Вместе с группой советских бойцов он был направлен в Суваковский лагерь. Люди подвергались там издевательствам, их морили голодом, они были обречены на смерть. В ноябре 1941 года у Гиль родилась мысль — дать немцам согласие на создание националистического формирования под его командованием. Впоследствии бригада Гиль-Радионова перешла на сторону партизан.

У НАС В ГОСТЯХ

Не зовите мою республику
Страной темных лесов.
Посмотрите —
Над нею светятся
Огни заводских корпусов...
Так пишет о Белоруссии поэт Кас-
тусь Киреенко.
Не только заводские корпуса из-
менили облик нашей республики.
На ее карте появились новые горо-
да — Жодино, Светлогорск, Соли-
горск, Новополоцк. Развернулось
строительство новых мощных элект-
ростанций, нити газопроводов связа-
ли белорусские города, по земле
республики пролег нефтепровод
«Дружба».

Эти новостройки воздвигаются с
братской помощью всех народов Со-
ветского Союза. Русские и казахи,
грузины и украинцы, узбеки и латы-
ши трудятся плечом к плечу с бело-
русами, создавая новую красоту и
мощь «республики лесов».

Для тех, кто живет и работает в
Белоруссии, но не знает белорусско-

го языка, в республике выходят пе-
риодические издания на русском
языке, и среди них «Неман» — ли-
тературно-художественный и обще-
ственно-политический журнал.

Главная задача «Немана» — знако-
мить читателей с произведениями бе-
лорусских поэтов и прозаиков в пе-
реводе на русский язык. В нынеш-
нем году журнал опубликовал про-
изведения Аркадия Кулешова, Пиме-
на Панченко, Максима Танка, Сергея
Граховского, Алексея Зарицкого,
Кастуся Киреенко и многих других.
В одном из номеров читателю была
представлена группа молодых бело-
русских прозаиков; предисловие к их
рассказам написал Янка Брыль. Кро-
ме того, в журнале публикуются
произведения русских литераторов,
живущих в Белоруссии.

Наша республика богата револю-
ционными и боевыми традициями.
Поэтому «Неман» печатает и воспо-
минания участников гражданской
войны, подпольщиков и партизан

Великой Отечественной войны, му-
жественно сражавшихся против фа-
шистов.

В разделах «Публицистика»,
«Очерки», «Странички из блокнота»
помещаются материалы из жизни
трудящихся Белоруссии наших дней.
Под рубрикой «Искусство» — статьи о
новых театральных постановках,
о творчестве белорусских художни-
ков, композиторов, работников кино.
«Неман» знакомит читателей с но-
винками литературы, вышедшими в
республике и за ее пределами.

В журнале есть разделы «Крити-
ка», «Это интересно», «Сатира и
юмор». «Неман» иллюстрируется ри-
сунками белорусских графиков и фо-
тоснимками.

Песенная река Неман дала назва-
ние этому журналу. И как в водах
Немана отражены мирное небо, го-
рода, села и пущи Белоруссии, так
в журнале «Неман» отражаются труд
и жизнь народа нашей республики.

Змитрок АСТАПЕНКО

БЕССМЕРТИЕ

Нашим читателям уже знакомо имя Змитрока Астапенко, талантливого белорусско-
го писателя, павшего смертью храбрых в 1944 году. О жизни творчестве Астапенко
рассказал на страницах «Голосу Радзімы» его друг поэт Станислав Шушкевич. Сегодня
мы печатаем рассказ военных лет «Бессмертие», написанный Астапенко на русском
языке.

Бой шел уже третьи сутки,
и с каждым днем уменьша-
лись наши надежды прорвать-
ся сквозь вражеское кольцо,
сжимавшее нас. С трех сто-
рон нас окружили немцы.
Сзади лежала, чернея окнами
трясины, широкая Чертова про-
тока. Наши ряды редели.

— Партизан, сдавайся, —
слышали мы иногда.

Мы огрызались пулеметны-
ми, автоматными очередями,
бросались в яростные атаки.
Нет, сдаваться мы не могли.
Сдаваться нам было нельзя.

На третьи сутки наступило
некоторое затишье. Наши вра-
ги, как и мы сами, знали, что
выхода нам нет. Враг, оче-
видно, ждал подкрепления,
чтобы потом сразу задушить
нас в этом мертвом кольце.

Под вечер меня позвали к
командиру отряда. Товарищ
Андрей, наш славный дядька
Андрей, стоял на берегу Чер-
товой протоки. С ним был
Григорий Иванович, бывший
заведующий соседним бобров-
ым заповедником. В отряде
мы его звали Бобровцом, а
часто просто Бобром, так как
было что-то от бобра в его
кургузой плотной фигуре. Оба
они глядели на протоку. За
ней заходило солнце. Иногда
оно в последний раз вспыхи-
вало в мокрой осоке и черных
эжках трясины. Бобр нетороп-
ливо говорил дядьке Андрею:

— В минувшие времена, ви-
дите ли, это был широкий ру-
кав озера. Наши прадеды еще
помнили Чертову протоку со-
вершенно чистой. Но болото
неуклонно наступало на озеро
мхами, торфяником, вот как
сейчас на нас нажимают нем-
цы...

Провизжав, шлепнулась в
середину протоки немецкая
мина, взметнув грязь.

— Ну как? — спросил у
меня дядька Андрей, показав
в чашу ольшаника.

Я прямо взглянул в его
усталые глаза.

— По-моему, выхода нет.
Мы все должны здесь погиб-
нуть.

Я потом очень жалел о ска-
занных этих словах. Усталые
глаза дядьки Андрея вспыхну-
ли бешеным гневом. Он шаг-
нул ко мне.

— Т-ты!.. П-писака!.. За-
помним, советский партизан не
может погибнуть!.. Иди!..

Я повернулся и побежал в
загоревшуюся перестрелку, на-
всегда запомнив лицо, слова
и гнев дядьки Андрея. От-
стреливаясь, я повторял его
слова, и мои щеки горели, как
от пощечины. Ночью с пятер-
кой друзей я сделал сумас-
шедшую вылазку. Она стоила
нам шести ранений и дала од-
ного языка. Я допрашивал его
с дядькой Андреем на берегу
Чертовой протоки. Потом
дядька Андрей отправил меня
отдыхать, так как завтра,
сказал он, отдыхать будет не-
когда.

Ночь была удивительно мир-
ная и ласковая. О ней можно
было б написать прекрасные
стихи, не будь мы в немецком
окружении. Вся ночь в насто-
роженном полусне слышал я
на протоке какие-то тихие
всплески, приглушенные уда-
ры топора.

На рассвете меня разбудил
дядька Андрей.

— А ну, идем посмотрим, не
рано ли нам еще погибать, —
еще сердито сказал он.

По протоке и пуще стлался
седой туман. В его клочьях
на том берегу протоки бродил
кто-то приземистый, черный,
напоминающий движениями хо-
зяйственного бобра. К нему от
нашего берега, от кочки до
кочки, через окна трясины, на
жердях, вбитых в глубь бо-
лота, тянулось жиденький шат-
кий мостик — две параллель-
но идущие кладки. Мне каза-
лось, что утренний ветерок
шевелит этот мостик. Но вот по
кладкам, выползая из клочьев
тумана, движется осторожно,
на четвереньках, человек. До-
стигнув нашего берега, он вы-
прямляется во весь свой кур-
гузый рост и рапортует: «Все
в порядке, товарищ командир! Переправа вполне возможна,
только много времени потребу-
ется». Это был наш Бобр.

— Видел? — чуть усмехнув-
шись, сказал дядька Андрей.
Да, я видел невозможное, и
радость жизни охватила меня.
За ольшаником хлопнул вы-
стрел, ему в ответ другой. Пар-
тизанское утро занималось.

— Твоя задача на сегодня, —
говорил мне дядька Андрей. —
Вот в этом месте завязать бой,
инсценируя попытку прорвать-
ся. Привлечь к этому месту
все внимание врага. Держаться
до последнего, то есть до
ночи, так как до ночи, по
добрым сведениям, враг под-
креплений не получит. За это
время мы переправим раненых
и основные силы. Ночью уйдем
все. Понятно?

— Понятно.

— Иди. И не смей погибать.
Враг не ожидал, что мы на-
чнем бой. На наш участок об-
рушился весь его огонь. Мы от-
ступили, завязав длительную
перестрелку. Потом рванулись
в другое место и снова залег-
ли. Лес вокруг нас гудел и сто-
нал. Осеннее солнце светило
нежарко, но наши глотки пер-
есохли от жажды. Медленно
склонилось солнце за Чертову
протоку. На минуту оно задер-
жалось на вершине сосны, по-
том решительно покатилося
вниз. На закате ко мне под-
полз дядька Андрей.

— Ну как, еще не погиб?

— Как переправа? — про-
скрипел я пересохшим языком
и припал к его флаге с водой.

— Все в порядке, — отве-
тил он. — Разве может по-
гибнуть партизан на своей, на
родной земле? Она всегда даст
выход. Нужно только суметь
его найти, не терять головы.

А ну, сообразим еще одну ата-
ку, а с сумерками начнем
поменьше отходить.

В этой последней атаке наш
дядька Андрей был тяжело ран-
ен в голову. Его отнесли на
берег Чертовой протоки. С на-
ступлением темноты бой за-
тих. Враг успокоился, не выпу-

стил нас из кольца. С темно-

той Бобр начал отводить по
частям наш отряд к Чертовой
протоке. Мы подбирали ране-
ных и всех наших убитых —
так приказал дядька Андрей.
При звездах — холодных осен-
них звездах — я отошел с по-
следней группой к Чертовой
протоке и переправился на тот
берег. Хозяйственный Бобр су-
мел вслед за нами подрубить
шаткие устои мостика и пере-
тащить на наш берег его спа-
сительные кладки. Утром враг
будет бесноваться, не найдя
нас и не зная, чем объяснить
наше исчезновение.

На новом берегу Чертовой
протоки была уже вырыта глу-
бокая яма. Мы отдали нашей
земле тела друзей, убитых за
эти четыре дня боя. На их мо-
гилах я оставил надпись: «Здесь
лежит сорок восемь бессмерт-
ных». Дядька Андрей, метав-
шийся в жару на носилках, тре-
бовал рапорта. Бобр доклады-
вал:

— Отряд «Вольная Бела-
русь» в числе трехсот пятиде-
сяти человек переправлен пол-
ностью. Здоровых оказалось
двести. Легко и тяжело ране-
ных — сто два. Погибло сорок
восемь. Все погибшие похоро-
нены.

Дядька Андрей гневно
вскрикнул и заметался на но-
силках:

— «Погибшие»... «погибли»...
Ерунда! Партизан не погибает
— он бессмертен!..

У него начинался бред.
— Этот, — дядька Андрей
назвал меня, — тоже погиб?

— Нет, товарищ командир, —
сказал я, наклонившись над
носилками, — партизан не мо-
жет погибнуть. Успокойтесь, то-
варищ командир.

Всю ночь мы шли, уходя от
обманутого врага, унося наших
раненых. Всю ночь метался в
бреду наш командир. Он гово-
рил о жене, о родных, о со-
ветском народе, о партизанах,
бессмертных в сердце и мыс-
лях народа. Причудливо и
странно переплетались в его
словах речь агитатора, прика-
зы командира, тоска мужа и
отца. И все так странно зву-
чало под спокойными звездами
осенней ночи, еще сухой и
чистой, успокоившей до утра
израненную землю.

Он затих утром, когда мы
вошли в глухой сосновый бор.
Его носилки мы положили у
ног вековой ели. Бор шумел
над нами величаво и бесконеч-
но, как только умеет шуметь
бескрайний белорусский бор.
Я наклонился над носилками и
открыл его лицо.

Оно было бледно и спокойно-
торжественно. На нем было на-
писано бессмертие.

Дмитрий КОВАЛЕВ

БЕЛОЕ И ЧЕРНОЕ

Все четкое.
Все белое и черное —
Как снег и уголь.
Чуть смягченная
погодой пасмурной
береста
сливается с сугробом.
Сада осто-
загровок пахоты,
кустов царапки,
столбов колки,
итрих елки,
воробьев накрапки —
как на ладони
собственной руки.

И все в себе —
как муравьиный ворох...
Одна брусничка
там, в семафорах,
рубиновой капля восхода.
Потом — листок весны,
вдруг, но не схода,
помедлив...
Ясень помахал рукой нам.
И ясно все —
как на душе, когда спокойно
и все становится на место:
ясны друзья,
ясны враги,
как в полной тишине шаги,
жена любима, как невеста,
мать не забыта,
родина открыта,
и пар из-под колес —
как снег из-под копыта.

Вера ВЕРБА

К губам я тихо поднимаю
Литую кружку с молоком,
Глаза усталые смежаю,
Как будто перед первым
сном.

И сразу вижу: солнце
льется
На сонный сад и на поля.
А за калиткой у колодца —
Скрипучий голос журавля.

С коровьим стадом
запах мяты
Плывет по улице легко.
И смотрим — я и кот
лохматый, —
Как бабка цедит молоко.

Устав от игр, спешить
на сено,
Где прячутся от зноя сны.
И смотрит месяц прямо
в сени —
Извечный сторож тишины.

Сквозь сон услышишь,
как телушка
Вздохнет устало за стеной.
И ткнешься в мягкую
подушку
Головкой белою, дымной.

О, тишина родного края,
Мой сонный сад, мой
милый дом!
К губам я тихо поднимаю
Литую кружку с молоком.

Перевод с белорусского.
И. БУРОВА.

Все богатство, что дал тебе край:
И то, чего в жизни не смог достичь,
И то, что близко — бери, выбирай,
И все, что с детства — как хлеб

и соль,
Как в зной из колодца воды ир-
Как матери песня, как радости боль,
Как все, чему в сердце гореть —
не сгореть...

Перевод с белорусского
Ф. ЕФИМОВА.

Кастусь КИРЕЕНКО

Не хватило б рук, не хватило б глаз,
Чтоб им объять родимый простор.
И этот ручей, что звенит, струясь,
И эту хрупкую синь озер,
И этого бора горячий блеск,
И этих пестрых лугов узор,
И эту калину, и этот чебрец...
И небосклона дымный штер.

Только сердце и может вместить

ЕЩЕ РАЗ „НИКОН“

Снова о «Никоне», и опять хочется начать, как начинали мы в первый раз: «Бывает же так». В числе прочих писем по поводу статьи «Вот где ты, «Никон» редакция «Известий» получила от зарубежного читателя письмо следующего содержания:

«Уважаемый господин редактор газеты «Известия». Я прочитал статью о гиде выставки «Архитектура США» Нипанича, и она навела меня на мысль, что мне тоже приходилось сталкиваться с ним в годы войны. Я был участником польского движения Сопротивления и имел отношение к связи лондонского центра с организациями в Польше.

В конце 1944 года были получены данные о том, что в нашу организацию немцы внедряют провокатора, поляка из Варшавы, владеющего русским и немецким языками. Точно не помню, но, по-моему, мы тогда знали его шпионскую кличку. Верно, мне кажется, что звали провокатора не «Никон», а как-то по-другому. К сожалению, мерзавца обнаружить так и не удалось.

Вот почему я специально ездил в Лондон за «Известиями» с фотографией «Никона» — Нипанича. Фотография очень маленькая, и со времени войны прошло двадцать лет, но держу пари, что этого человека я встречал. Очень прошу проверить, насколько верны мои предположения, что Нипанич и этот предатель — одно лицо.

Но если окажется, что это не так, я все равно рад, что еще одна продажная шкура разоблачена и понесет наказание — пусть даже не судебное, пусть его преследует всеобщее презрение и наша ненависть. Я никогда не перестану ненавидеть фашизм и презирать тех, кто лизал его сапоги».

Выполняя просьбу автора письма, мы не называем его имени, тем более, что сообщенные им данные в какой-то мере перекликаются с материалами архивов тех лет. Как мы уже писали, Нипанич исчез из Варшавы в 1944 году, он действительно числился жителем польской столицы и владел русским и немецким языками. Что касается его клички, то, видимо, поднимаясь по общераспространенной лестнице грязной карьеры, Нипанич выбросил старую кличку, как выбрасывает свои старые засаленные перчатки лакей, переходя в разряд камердинеров. Во всяком случае в 1942—1943 гг. его величали не «Никоном», а «Славкиным».

Наконец, нужно вспомнить, что представлял собой «Зондерштаб Р», где служил Нипанич. (Кстати, в книге дежурств по штабу имеется много собственноручных и верноподданных записей Нипанича, что подтверждено экспертизой). Сообщаю это на случай, если ему вздумается отпираться). Так вот, «Зондерштаб Р» был создан немцами в 1942 году для засылки провокаторов в партизанские отряды, для выявления лиц, связанных с партизанами, подпольных антифашистских групп и организаций. Штаб функционировал в самом тесном контакте с гестапо и тайной полевой полицией.

После того, как его духовный отец и резидент гестапо «фон Регенау» вытащил «Никона» — «Славкина» в Варшаву, Нипанич больше года орудовал на тепленьком месте в роли начальника сектора контрразведывательного отдела. У него, должно быть, прорезался особый нюх на честных людей, патриотов и антифашистов. А вот в конце 1944 года он уже в новой роли. О нем печется уже не самозванец «фон Регенау», а хауптштурмфюрер СС Биркнер. Посмотрите, какие интересные документы остались от того времени.

ДОКУМЕНТ № 1

Полиция безопасности
Команда БИРКНЕРА

Варшава. 19 октября 1944 г.

РАСПОРЯЖЕНИЕ

Агент Георг НИПАНИЧ, рождения 8 июня 1922 года, уроженец Варшавы, работающий в здешней служебной инстанции, просит выдать ему заграничный паспорт.

ЛИЧНЫЕ ДАННЫЕ

Дата рождения: 8.VI.1922

Место рождения: Варшава

Западногерманских реваншистов, которые хотят получить доступ к ядерной кнопке через так называемые многосторонние ядерные силы, раздражает даже одно упоминание о проблеме разоружения, которую обсуждает комитет 18-ти стран в Женеве.

— Держись поближе, дорогая, ничто нас не может разлучить.

«Берлинер» цайтунг».

Место жительства: последнее время в Варшаве.
Национальность: русский
Вероисповедание: православное
Рост: 185 см
Лицо: овальное
Волосы: черные
Борода: нет
Глаза: карие
ПРИЛОЖЕНИЕ: 1 фотография.
Согласно устной договоренности, пересылается хауптштурмфюреру СС БИРКНЕРУ.

ДОКУМЕНТ № 2

Совершенно секретно

Начальник полиции безопасности и СД в округе Варшава в Сохачеве

Сохачев, 25 ноября 1944 г., улица Полиции, 25.

РЕЗОЛЮЦИЯ: исполнить немедленно.

Начальнику полиции безопасности и СД лично оберштурмбанфюреру СС

доктору БРАДФИШ или зам. по поручению

В ЛОДЗИ

В ОТНОШЕНИИ: разведслужба противника, Георг НИПАНИЧ.

ОСНОВАНИЕ: устная договоренность штурмшарфюрера СС БИРМАНА с криминал-секретарем БЕИЕРОМ.

ПРИЛОЖЕНИЕ: 1

В дополнение к посланному заявлению о выдаче заграничного паспорта пересылаю в приложении фотографию выше-названного лица. Буду благодарен за быстрое исполнение.

По поручению БИРКНЕРА.

На обороте того же документа:

Сов. секретно

1. Служебная записка. Через специального курьера господину президенту полиции — лично оберштурмфюреру СС ШТЕЙНУ или зам. по поручению в Лодзи.

В ОТНОШЕНИИ: разведслужба противника.

ОСНОВАНИЕ: нет

ПРИЛОЖЕНИЕ: 2 фотографии

По особому случаю я прошу выдать временный заграничный паспорт русскому подданному Георгу НИПАНИЧУ, рождения 8 июня 1922 г.; уроженцу Варшавы, проживающему здесь по адресу: Гартеширассе, 28. В целях конспирации прошу пометить паспорт задним числом. Податель сего имеет право сообщить дополнительные данные о владельце паспорта. Ввиду неотложности дела прошу тотчас же изготовить и передать паспорт подателю сего.

2. Криминал-ассистенту ХАММЛЕРУ. Прилагаемый паспорт прошу взять с собой в Сохачев и вручить криминал-комиссару БИРКНЕРУ. Документ передать под расписку.

ДОКУМЕНТ № 3

Сов. секретно

Лодзь 13 декабря 1944 г. Начальнику полиции безопасности и СД в Варшаве в Сохачеве.

В ОТНОШЕНИИ: разведслужба противника, Георг НИПАНИЧ.

ОСНОВАНИЕ: из служебной записки от 25 ноября 1944 г.

В приложении пересылаю для выше-названного лица заграничный паспорт № 24, пропуск № 305880, действительный по 5.VI.45, а также пропуск для прохода через границу Ост № 264886, действительный по 25.I.45 г. В целях конспирации заграничный паспорт, действительный в империи, продлен, и на пропуске для перехода через границу поставлены штампы. Перед получением паспорта владелец его должен расписаться.

Куда посылал хауптштурмфюрер СС Биркнер своего агента Нипанича Георга и с каким заданием, мы еще узнаем. Однако характер деятельности «Зондерштаба Р» и бесовский послужной список Нипанича — «Никона» — «Славкина» не исключают того, что наш читатель-антифашист не ошибся и человек, которого он имеет в виду, в самом деле уже знакомый нам записной провокатор Георг Нипанич.

Если это так, то появление Нипанича в США, а затем и на американской выставке в СССР не так уж трудно объяснить. Почерк все тот же, хотя и сменилось написание букв — с немецкого на американское.

Наше допущение прозвучит еще более правдоподобно, если ознакомиться с письмом нашей читательницы из Минска В. Смолевич. Она сообщает нам, что беседовала с Нипаничем на выставке, и, должно быть, желая вызвать симпатии, он представился ей бывшим участником польского движения Сопротивления.

«Грустно сознавать, — пишет В. Смолевич, — что наши бывшие союзники совершают такое надругательство над прахом наших погибших отцов и братьев».

Как бывшая партизанка я до глубины души возмущена всем этим и хочу сказать, что лично для меня теперь очень наглядно представилась американская «демократия».

Мы, пожалуй, не стали бы бросать тень огульно на выставку «Архитектура США» и на всех ее сотрудников, но в остальном абсолютно солидарны с В. Смолевич. Случай с Нипаничем, видимо, и в самом деле свидетельствует о степени искренности, с какой откровенно проповедуется на ней американский образ жизни. Фашист, провокатор, шпион в роли апостола американской демократии — это уже слишком.

В. АНТОНОВ. «Известия».

ПРИВИДЕНИЯ, КОТОРЫЕ НЕ ВОЗВРАТЯТСЯ

ЭТИМ людям под 70 или даже под 80 лет. Они восседают в обшарпанных кабинетах ветхих особнячков в Вашингтоне. Здесь течет нуднейшая и скучнейшая жизнь. Молчат телефоны. Разве только случайная муха нарушает спокойствие престарелых чиновников.

Это — люди-призраки, люди-привидения. О них в элитеских тонах рассказывала на днях некая Юдит Вьерст, специально посланная в Вашингтон газетой «Нью-Йорк геральд трибюн».

Вот начало статьи:

«...Коричнево-белый флаг давно не развевается над страной, сидящего за столом человека. Паспорта, которые он выдает, там не в чести. Он не может вести переговоры... И все же он — 78-летний чрезвычайный и полномочный посол Латвии д-р Арнольдс Спенке...»

Примерно так же описывает газета и положение «советника посольства и поверенного в делах Литвы» Йозефа Каецкаса. Она отмечает, что эти привидения имеют дипломатический статус. «У них нет лишь страны», — горестно констатирует Юдит Вьерст.

Для чего же они тогда существуют? И на какие средства?

Видите ли, все дело в «проводимой Соединенными Штатами политике непризнания» советских прибалтийских республик. Недавно народы этих республик торжественно отметили 25-летие восстановления Советской власти. А американское правительство все еще пытается опереться на никого не представляющих марионеток.

Что касается денег, на которые существуют дипломаты-привидения, то их специально выделяет правительство Соединенных Штатов из незаконно захваченных еще до второй

мировой войны средств, помещенных прибалтийскими странами в Соединенных Штатах...

Как замечает Юдит Вьерст, остается нерешенным лишь один вопрос: «Откуда взять смену нынешнему поколению дипломатов? Большинство нынешних сотрудников (их шесть у Спенке и три у Каецкаса) уже перевалило за 60 лет. Сам Каецкас дает гениальный совет:

— Надо что-то предпринимать...»

Что? Ни Спенке, ни Каецкас, ни их чрезвычайный и полномочный хозяин — государственный департамент — не в состоянии дать вразумительного ответа на этот вопрос. А время, между тем, идет. И привидения потихоньку исчезают...

Вот на это и обращает внимание читатель «Нью-Йорк геральд трибюн» Юдит Вьерст.

А. ГРОМОВ.

БЫЛЬ

ПАНИХИДА НЕ АДБЫЛАСЯ

Ён увайшоў у кватэру і, буркнуўшы нешта нахштатт прывітання, адрэау пачаў:

— Чуў, збіраешся ў дарогу?

— Але, еду да брата ў Беларусь, — з радасцю адказаў гаспадар. — На цэлы месяц. Дачку і пляменніцу таксама бяру з сабой. Няхай і яны пабачаць наш край, пазнаёмяцца з раднёй, адпачнуць. Яны ж ніколі не былі далей Брэдфарда. Ды і сам я, ведаеш, вельмі хацу пабачыць родную вёску, пахадзіць старымі сцяжынкамі.

— Паходзіш і пабачыш! — прамовіў Міхнюк. — Жонку і дзяцей асіраціш. Калі з глузду з'ехаў, дык сунь сваю галаву ў пятлю, але навошта губіць маладых дзяўчат? Добра, калі толькі і пабачыш Брэст па дарозе да турмы...

Жонка гаспадара, пачуўшы гэта, расхвядвалася. А што, калі сапраўды не вернуцца? Такага яшчэ, праўда, не здаралася. Ездзілі ў мінулым годзе сябры Аляксандра Мацей і Ігнат і вярнуліся вельмі задаволеныя. А ўсё ж...

Нібы адгадаўшы трывожныя думкі жонкі, Аляксандр дастаў з кішэні падарожныя дакументы і спакойна сказаў:

— Вось, бачыш, віза. У ёй чорным па беламу напісана: дазваляецца жыць у горадзе Слоніме і раёне.

— Прапаганда, — скрывіўся Міхнюк. — Бяры з сабой больш хлеба. Самі не будзеце галадаць, ды і родных пачастуеце, а то яны яго, мабыць, даўно не бачылі.

— Была б бульба — галадаць не будзем, — смеючыся, прамовіў гаспадар.

— Ага, была б! А адкуль яна возьмецца, калі амаль усіх беларусаў у Казахстан выселілі, вёскі пустыюць. Хто ж яе будзе садзіць? — сур'ёзна працягваў Міхнюк.

— Дык можа сапраўды захапіць з сабою мяшчак англійскай? — пажартваў Аляксандр.

— Няўжо там і ў турме не даюць хлеба і бульбы? — падтрымала бацькаў жарт дачка.

Госць збынтэжыўся:

— Смейцеся? Смейцеся! Толькі я вас папярэджую: паедзеце — паплачаце!

— Добра, добра, — адказаў гаспадар. — Калі не будзе ад мяне тэлеграм са Слоніма і з Мінска, то адслужыце паніхиду па мне, дачцы і пляменніцы і, вядома, памінкі. Міхнюк павесялеў.

Але гаспадар дадаў:

— Толькі грошай, на жаль, авансам на гэту справу даць не магу, яны на падарожжа патрэбны.

Госць толькі глытнуў паветра, павярнуўся — і да дзяўрай.

А калі скончыўся тэрмін віз Аляксандра, яго дачкі і пляменніцы, усе трое шчасліва вярнуліся з Савецкай Беларусі ў Брэдфард.

Мікола ЗАРУЦКІ.

Соловьиная песня России

К 70-летию со дня рождения Сергея Есенина

3 октября 1895 года в селе Константиново Рязанской губернии в крестьянской семье родился Сергей Есенин. Он жил немногим больше Лермонтова и меньше Блока и Маяковского, но след, оставленный им в русской литературе, яростен и значителен. Один из крупнейших поэтов XX века, лирик глубоких и искренних чувств, мастер чистых и

самобытных художественных форм, Есенин занял выдающееся место в советской литературе, нашел путь к сердцам читателей многих стран мира.

Сорок лет прошло со дня смерти Есенина. Его поэтическое наследие прошло самую строгую проверку — проверку временем. Каждое новое поколение заново открывает для

себя светлую и чистую мелодию есенинских стихов, утоляет жажду прекрасного из прозрачного родника его поэзии. В чем же секрет удивительного воздействия на людей лирики Есенина? Пожалуй, в покоряющей человечности. Он любил людей, любил глубоко и нежно, любил все живое. И эта огромная, трепетная любовь находила и всегда

будет находить отклик в душе читателя.

Родина... Ей посвятил Есенин самые проникновенные, самые прекрасные строки. Иногда это страстное признание:

Я люблю родину.
Я очень люблю родину!..

А подчас и вызов всем силам, земным и небесным:

Если крикнет рать святая:
«Кинь ты Русь, живи в раю!»
Я скажу: «Не надо рая,
Дайте родину мою».

Не яркому, но трогательно-му русскому пейзажу отдал свое сердце Есенин. В его стихах приволье родных просторов, запахи полей, радость весны и задумчивость золотой осени. Лучшее из того, что он написал, — «Персидские мотивы» — еще одна песня о России. И эта верность подкупает больше всего.

В поэзии Есенина много грусти, большого трагизма, иногда

да отчаяния. И все-таки весь его поэтический облик светел и по-весеннему жизнедающ. Влияние Есенина на всю последующую советскую поэзию очевидно. Можно с полным правом говорить о есенинском направлении, которое живет и развивается. Любовно относятся к поэту его белорусские братья.

Па базэе рязанскіх ніў
Беларуская песня паца, —
писал Алесь Дудар в 1925 году.

По всему Советскому Союзу прошли юбилейные торжества, посвященные 70-летию со дня рождения Есенина. Вечера состоялись и в Белоруссии. В концертных залах, в библиотеках, в сельских клубах звучали величавые и раздольные стихи поэта, стихи, которые лучше бронзы и мрамора увековечили имя сына России — Сергея Есенина.

КУДЫ ВЯЛІ ГРЫБНЫЯ СЦЕЖКІ...

Вольга Вікенцьеўна і Уладзімір Іванавіч Кулікі жывуць на высылках, проста сярод узаразнага іржышча пакуль яшчэ стаіць іх хата. Вёска завешана смехам — Папкі. У трох кіламетрах ад Папкоў — Першаі, у пятнаццаці — Валожын. А навокал лес — густы, грыбны, добры.

Неяк мы з Валодзем, сынам Кулікоў, адправіліся раніцай за грыбамі.

Вольга Вікенцьеўна дала нам велізарны кошык, па кавалку хлеба з салам і праводзіла нас за вароты...

Даўно засталіся заду выхаджаныя грыбніцамі дарогі і сцяжыны, і сонца ўжо ўзнялося высока, калі мы прысёлі адпачыць. Над намі шумелі сосны. Гордыя і стромкія, яны цягнуліся ўверх, да вялікага і ласкавага сонца.

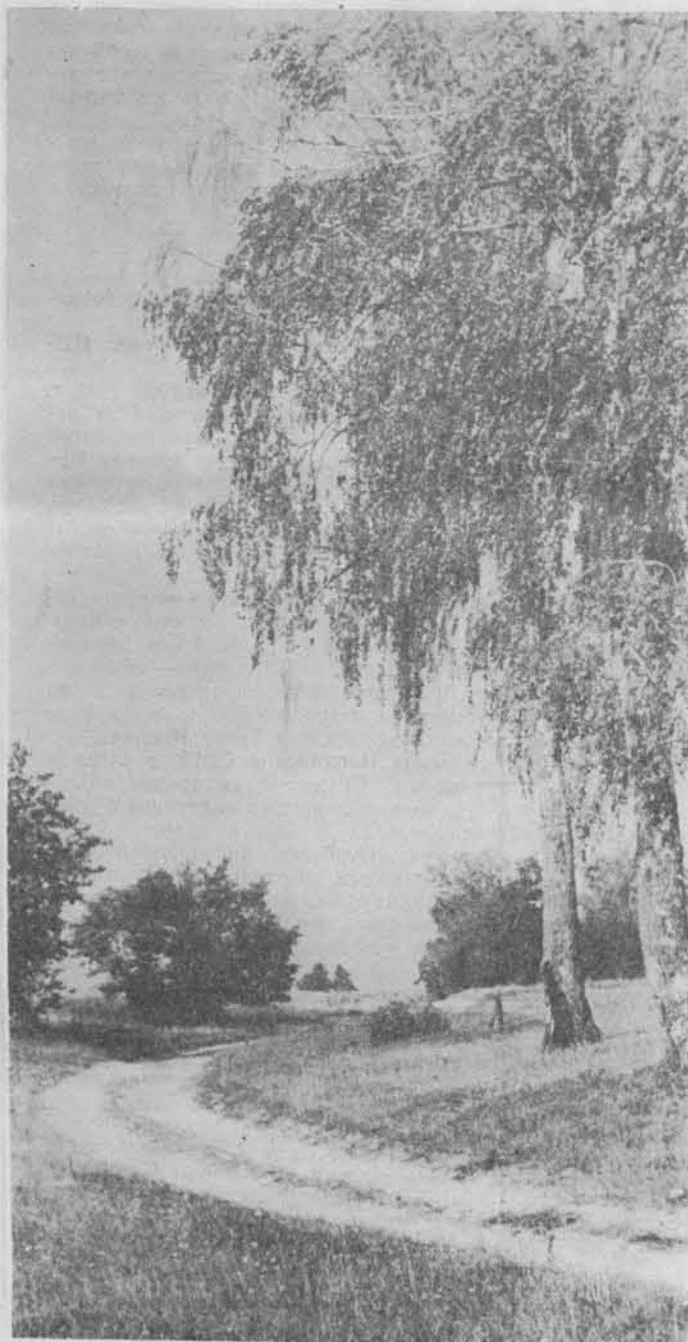
Трывожна і блізка закрывала сойка, спалохаўшыся, відаць, нечаканага ворага, і праз імгненне, шумна рассякаючы паветра, праімчалася недзе збоку. А над лесам, павольна паводзячы крыламі, ўзняўся драпежнік — ястраб-цецераватнік...

Ідзем далей. Старыя падсінавікі марна завабляюць нас сваімі велізарнымі ярка-аранжавымі капелюшамі-парасонамі: мы ўжо ведаем, што ад грыбніцы да самай макаўкі яны з'едзены машкарой. Затое жоўтыя плямкі лісцяч ніколі не бываюць сапсаваны чарвямі і мошкхамі, яны заўсёды свежыя, чыстыя, прыгожыя. І пахнуць сланечнікавым маслам.

Ага, вось красуецца пузаты баравік. Зараз ён трапіць да нас у кошык. Непадалёку ад баравіка хмурыцца старая сыраежка. Яе вялікі пажоўклы капялюш з загнутымі ўверх краямі напоўнены дажджом. Глобач з чысталюбам-баравіком і яна, сыраежка, нягледзячы на свой сталы ўзрост, аказалася зусім чыстай.

Літаральна з-пад носу вылецеў дзяцел і, сярэдзіта пакрыкваючы, знік у лесе. Мы засталіся гаспадарамі ў дзярлавай кузні. На елцы ў акуртанай шчыліне ляжала шышка, яшчэ цэлая, не раздубленая вострай моцнай дзюбай. А ўнізе, на зямлі, высілася ўжо гара «апрацаваных».

Мы думалі, што толькі нам належыць сёння ўсе грыбы. А тут на табе — яшчэ гаспадары знайшліся! Спалоханы нашым візітам, не дакончыў сваёй трапезы чорны звярок з паласатай мордачкай. Ён знік так хутка, нібы скрозь зямлю праваліўся. Але мы цвёрда вырашылі пазнаёміцца з ім бліжэй і прама ад недаедзенага падбарозавіка пачалі пошукі. Праз хвіліну мы трапілі ў

На ўзлесці.

Фотаэцюд Ул. Кітаса.

сапраўдны падземны горад: на вялікім пясчаным узгорку чарнелі з усіх бакоў дзесяткі халоў і выхадаў, злучаныя пад зямлёй хітрымі лабірынтамі. Гэта была вядомая ў акрузе Барсуковая гара. У самай сярэдзіне лесу, даўка ад дарогі і сцяжыны грыбнікоў, жыў калонія барсукоў. Асцярожныя жыхары гэтай гары. Схавайцеся і набярыцеся цяплявасці, калі хочаце паназіраць за імі. Падобны на мядзведзя, барсук можа і рассяшыць і здзівіць. Толькі што з'едзены грыб, напрыклад, ён можа запіць дзесяткам птушыных яек з гнёздаў, якія трапляюцца на

яго шляху. Калі ў гняздзе апынецца нестаропны гаспадар, барсук паласуецца і ім...

Кошык наш робіцца ўсё цяжэйшым, час і дадому. Але мы ведаем, што зусім недалёка засталася да Іслачы і Люцінкі. І калі ўжо адышлі добрых пятнаццаць кіламетраў, яшчэ дватры — дробязь. І мы ідзем.

Гордая сваёй красой, ціха чырванее рабіна. Дружалюбна падміргваюць вочкі арэхаў. Ягады брызгліны як лялькі: нармаваныя тварык і чорныя, нібы тушшу падведзеныя вочкі. Рэзкі прыемны пах зуброўкі — травы-невідзімкі.

Я покинул родимый дом,
Голубую оставил Русь.
В три звезды березняк над
Теплит матери старой
грусть.

Золотою лягушкой луна
Распласталась на тихой воде.
Словно яблонный цвет, седина
У отца пролилась в бороде.

Я не скоро, не скоро вернусь!
Долго петь и звенеть пурге.
Стережет голубую Русь
Старый клен на одной ноге.

И я знаю, есть радость в нем
Тем, кто листьев целует
дождь,
Оттого что тот старый клен
Голсой на меня похож.

І вось яна, Іслач. Распусцілі пушыстыя косы плакучыя вербы. Гадамі шэпчаць яны рацэ аб яе прыгажосці, аб сваім каханні да яе. А рака бяжыць — самаўлюбёная прыгажуня, не чуючы іх пяшчотных слоў.

Там, дзе Люцінка ўпадае ў Іслач, тырчаць з вады пачарнелыя карэні дубоў, разбіваючы хуткае цячэнне на мноства варонак і віроў. Там хаваюцца непаваротлівыя налімы.

Вада ў Іслачы халодная. Такую ваду любяць фарэлі. Стракатыя — у дробны гаршак — і вельмі хуткія, яны спрытна абыходзяць прыманкі рыбакоў.

Хутка стамляецца асенняе сонца. Не паспелі з лесу выйсці, а яно ўжо села на краі зямлі, адкінула ад дрэў доўгія-доўгія цені.

Поўны да краёў кошык здзіўіў Уладзіміра Іванавіча: ночы цяпер халодныя, а ў халодную ноч грыб не расце.

— Мабыць, верст трыццаць адмахалі? Так, відаць, і будзе: да Барсуковай гары дванаццаць, там да Іслачы — тры, ды назад. Ай, хлопцы — гарачыя!

Мы слухалі, а самі справу рабілі — грыбы перабіралі. Лісічкі чысценькія — любя-дорага глядзець: хоць у чыгунок адразу кідай. У сыраежкі трэба скурку зняць, а то потым, калі засмажыш, хруснець будзе на зубах. Так, грыб за грыбам — навалілі поўны чыгунок і патэльнію. А хутка мы ўжо елі смачна прыгатаваныя баравікі, бабкі, сыраежкі, лісічкі.

Назаўтра, ледзь сонца падрумяніла гарызонт, мы ўжо крочылі па мокрай траве ў Першаі. Халодная асенняя раніца не спяшалася будзіць людзей, і мы ішлі адны па зямлі, па яе бясконцых дарогах — сцяжынках, глядзелі на палі — калючыя, быццам вожыкі, ад іржышча, на чорныя букецікі льну, што падпіралі адзін другога круглымі галоўкамі, на рваныя мяккія аблокі, на ўсё тое роднае і блізкае, што мы называем адным словам — Радзіма.

Г. КРУГЛОУ.

Шаганэ ты моя, Шаганэ!
Потому, что я с севера, что
ли,
Я готов рассказать тебе поле,
Про волнистую рожь
при луне.
Шаганэ ты моя, Шаганэ,

Потому, что я с севера,
что ли,
Что луна там огромней в сто
раз,
Как бы ни был красив Шираз,
Он не лучше рязанских
раздольи.
Потому, что я с севера,
что ли.

Я готов рассказать тебе поле,
Эти волосы взял я у ржи,
Если хочешь, на палец
вяжи —
Я несколько не чувствую
боли.
Я готов рассказать тебе поле.

Про волнистую рожь при луне
По кудрям ты моим
догадайся.
Дорогая, шути, улыбайся,
Не буди только память во
мне
Про волнистую рожь при
луне.

Шаганэ, ты моя, Шаганэ!
Там, на севере, девушка тоже,
На тебя она страшно похожа,
Может, думает обо мне...
Шаганэ ты моя, Шаганэ.

Загнали зверя...

РЕДАКЦИОННАЯ КАЛЕГИЯ

НАШ АДРАС:
Мінск, Ленінскі
ірыскіт, 77.
Дом ірку,
Рэдакцыя газеты
«Голас Раднімы».
Тэлефоны:
6-19-31, 6-97-92,
1-25-52, 6-18-83.